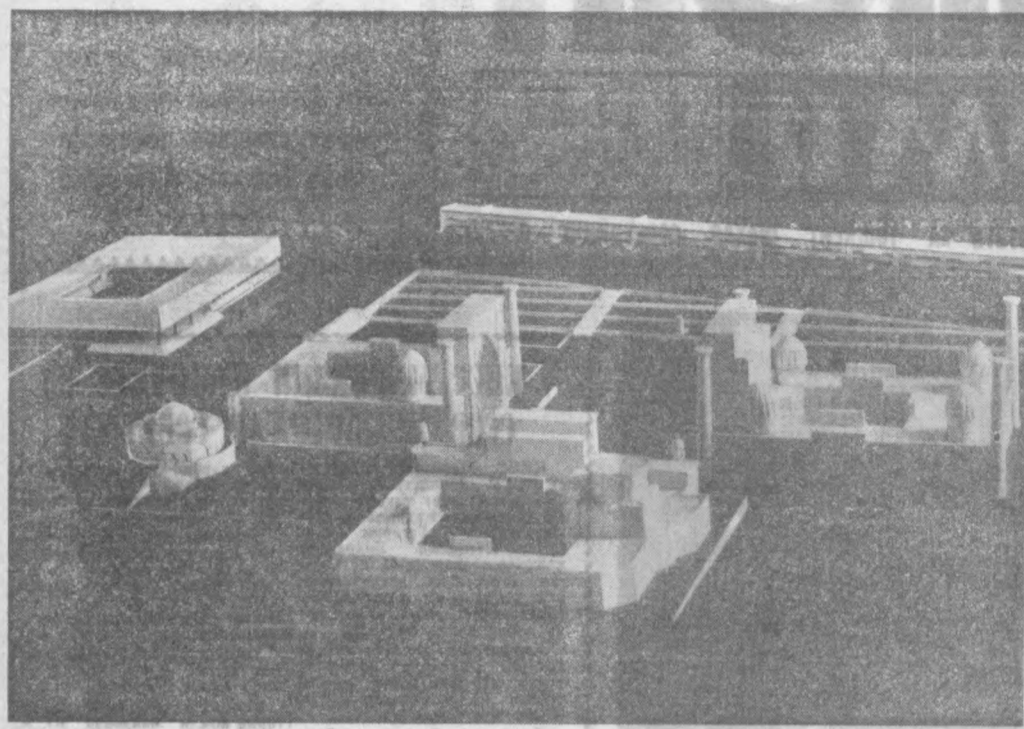

САМАРҚАНДА ЁШАРМОҚДА

Йилнинг олдидан

Регистоннинг кўхна ансамбли Самарқанднинг ҳозирги замон оғилари билан уйғуланиш бормоқда. Ҳозирнинг ўзида Регистоннинг жанубий қисмида тўрт қаватли уйлар қад кўтарди. Чорсуда чиройли университет ва 800 томошанига ҳисоб қилинган кинотеатр тикланди.

Шунинг айтиш лозимки, Самарқандда барпо этиладиган янги музей Ўзбекистондаги энг йиллик тарихий ёдгорликлардан бири бўлади. Ана шунинг учун ҳам аҳолининг муайян бўлган қисми шунинг эътиборига эришди. 1967 йилнинг ўтган беш йил мобайнида музей экспозициялари билан 175 миң киши (кунига ўртача ҳисобда 1500 киши) танишди. Аммо бу қисм аҳолининг майдоний боп фонднинг фақат олти етти процентидир, тарихий ва маданий аҳамиятга эга бўлган қисмининга ўз ичига олади.

Музей қурилишида ўзбекистон ССР Маданият ва ташқи алоқалар вазирлиги раҳбари бўлиб илҳам қилинган бўлади. Шундай экан, музейнинг янги биносини қуриш даркор. У ҳозирнинг ўзида Регистоннинг жанубий қисмида қурилади. Музейнинг янги биносини қуриш учун сува хазиналари ва фронтонлар барпо этилади.

Музей қурилишида ўзбекистон ССР Маданият ва ташқи алоқалар вазирлиги раҳбари бўлиб илҳам қилинган бўлади. Шундай экан, музейнинг янги биносини қуриш даркор.

РАНГЛИ МЕТАЛЛАР ҚИММАТЛИ ҲОМ АШЁ

Рағли металлари тежаб ишлатиш ҳақ ҳужалиғиди муҳим ва актуал масаладир. Шаҳримиздаги машинасозлик корхоналари коллективлари бу масалага эътибор беришган. Мис, никель, алюмин ва бошқа шунинг рағли металлари тежаб ишлатиш учун бошлангич курашда «Ташкестильмаш» ва «Эксаватор» заводи пешқадамлик қилмоқда.

Тўқимачилик машинасозлиги гот мураккаб ишлаб чиқариш ҳисобланади. Бундай корхоналарда айрим машиналарни ясаш учун 1500 тагача деталь керак бўлади. Шундан 100 дан ортиси рағли металлдан ва таркибидан никель бўлган пулатдан ясалади.

Рағли металл ва юқори сифатли пулатни пластмасса билан алмаштириш ишини марказий лаборатория бошлиғи Б. Савтюрин раҳбарлигидаги комплекс бригада новатор ишчиликнинг актив иштирокида амалга оширилди.

Ҳозирдақ дурустгина таъинлар қўлга киритилди. Фақат тўқимачилик машиналари учун шестерналар тайёрлашда меҳнат ҳажми 25-30 процентга қамайди, 50 тоннага яқин юқори сифатли пулат ва рағли металл тежаб қолади.

Шу пайтгача айрим тўқув машиналарнинг баъзи эҳтиёт қисмлари бронза ва рағли металлдан тайёрланадиган деталарни пластмассадан тайёрлашга ўтти соҳасида пахта терим машиналари яратди.

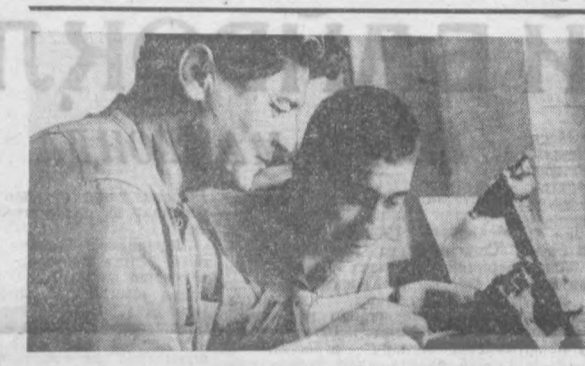
Давлат конструкторлик бюросида инженер М. Купченко томонидан ҳам аниқгина ишлаб чиқилди. Лекин ана шуларга қарамадан шаҳарнинг ҳамма корхоналарида ҳам рағли металллар тежаб-тергаб сарфлашни деб бўлмайди.

Тошкент эксаватор заводида яқингача ҳам бронзадан ясаладиган деталлар металл қўлларига қўйиларди. Втулкалар шу усулда қўйилганда, детални механик жиҳатдан қайта ишлаш пайтида бронзанинг 2-3 миллиметр, ҳатто ундан ҳам кўп қисми чиқидиган қимбат металл қўлларига қўйиларди.

Айни вақтда бронза втулкалар ўрнига қапроқ втулкалар ишлаб чиқариш бўлимида яқингача ҳам кўп қисми чиқидиган қимбат металл қўлларига қўйиларди.

Тошкент кабель заводида электр лампа ва электротехника заводларида рағли металлнинг қайта ишқотилади. Қўлшоқ ҳўжжаник машинасозлиги заводларида таркибидан никель бўлган пулат керагини орттича сарфлаб юборилган.

Корхоналарда қўллар рағли металлларни тежаб ишлатиш учун шестерналар тайёрлашда меҳнат ҳажми 25-30 процентга қамайди, 50 тоннага яқин юқори сифатли пулат ва рағли металл тежаб қолади.

Шаҳримиздаги бадиий кўшатиқин фабрикасининг заршунослари шу фабрикада янги йилдан буён меҳнат қилиб келадиган соловчи, механик С. Толпоров, мина ҳўрмат билан тилга оладилар. Корхона чекларидидаги бирорта дастгоҳ ишдан чиқди дегунча, С. Толпоров у дастгоҳларни тузатиш ишга туширади.

Тошкент абразив комбинатининг меҳнатсевар коллективи беш йиллик буюртмаларини ўз вақтида тайёрлаб бераётди. Мамлакатимизнинг кўпгина машинасозлик санатидида қўлланиладиган бу завод маҳсулотларига бўлаётган талаб йил сайин ортомқда.

СУРАТДА: завод техникни контрол бўлимининг контролёрларидан И. Жилцова ва А. Мельникова ўртақлар навабтади маҳсулотини жузатиш учун саралабтирилар.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИДА Босилгандан кейин «ШАМ ЁҚИБ» Шу сарлаҳқа остида газетамизнинг 15 февраль сонидида босилган материалда 8-ҳажмюда бир неча кун сурункасига электр чирок бўлмаган, шам ёқилгани таъкид қилинган эди. Тошкент шаҳар коммуналар корхоналар бошқармасидан олинган жавобда курсатилганча, электр тармоқларини тузатиш зарурати туғилгани учун 8-ҳажмюда дарҳақиқат бир неча кун чирок бўлмади. Чирок ўтган захоти билет соғин ҳам туҳтатилган, ҳаммомдагиларнинг ювиниб чиқидиш учун эса шам ёқилган эди. 4-ҳажмюда ва кир ювиниб комбинатнинг маъмурияти шаҳар электр тармоқлари бошқармасига муражаат қилиб, рўй берган ишқотини соғини тузатиш ва бундан кейин чирокларнинг ўчиб қолдиш қолларини ҳаммом маъмуриятига олдидан

ФАКТ ВА РАҚАМЛАР Бутуниттифок китоб палатасининг берган маълумотларига қараганда 1968 йилнинг 1 январига СССР да К. Маркс ва Ф. Энгельс асарлари 2394 марта умумий тиражи 85 миллион 428 миң нуска қилиб 77 тилда [СССР халқларининг 43 тилда ва чет мамлакатлар халқларининг 29 тилда] нашр этилган. Рус тилида 940 китоб 70 миллион 294 миң нуска 92 миң тилда 999 китоб 97 миллион 787 миң нуска, 29 чет тилда 455 китоб 5 миллион 437 миң нуска қилиб нашр этилди. К. Маркс ва Ф. Энгельс асарларининг рус тилидаги биринчи нашри РКП(Б) XIII съездининг қарорига мувофиқ 1928 йилдан 1946 йилгача нашр этилди. Бу нашр 29 томдан иборат бўлиб [34 китоб] бир ярим миңга яқин асарнинг ҳақида Маркс ва Энгельснинг уч миңга яқин хатини ўз ичига олган. Нашрнинг умумий тиражи 1 миллион 292 миң нуска эди. КПСС Марказий Комитетининг қарори билан марксизм-ленинизм институтини 1953 йилда К. Маркс ва Ф. Энгельс асарларининг иқтинчи нашрини чинара бшлади. Шу вақтгача нашр этилган 39 томга 5500 асар ва хат киритилди. Бундан 400 асар Бионич марта аylan килиди. Яна ўн бир том нашр этилади Бунинг тўрача ўртача 130 миң нуска бўлади. КПСС Марказий Комитетининг қарори билан марксизм-ленинизм институтини 1953 йилда К. Маркс ва Ф. Энгельс асарларининг иқтинчи нашрини чинара бшлади. Шу вақтгача нашр этилган 39 томга 5500 асар ва хат киритилди. Бундан 400 асар Бионич марта аylan килиди. Яна ўн бир том нашр этилади Бунинг тўрача ўртача 130 миң нуска бўлади.

СССРда К. Маркс ва Ф. Энгельс асарларининг нашр этилиши 59.630 нуска қилиб нашр этилди. Бутуниттифок китоб палатасининг маълумотларига қараганда Совет ҳокимияти йилларида 1968 йилнинг 1 январига СССРда рус ва СССР халқлари тилларида «Капитал» 172 марта умумий тиражи 6 миллион 137 миң нуска [шу жумладан рус тилида 90 нашрда 5.033.000 нуска] қилиб нашр этилди. Мамлакатнинг бошқа халқлари тилларида 62 марта [766 миң нуска] чет тилларда 20 марта [338 миң нуска] босилиб чиқди. Маркснинг «Гот программасига таъкид асарида коммунистнинг илҳам ривожланишининг ички фазаси ҳақидаги таълимот аниқ таърифланган. Бу асар Совет Иттифоқида 29 тилда 80 марта 2 миллион 764 миң нуска қилиб нашр этилди. 1968 йилда К. Маркснинг туғилганига 150 йил тўлиши муносабати билан Совет нашриётилари аниқгина китобчилик адабиётлари шун жумладан К. Маркс, Ф. Энгельс, В. И. Ленин асарларининг, марксизмнинг яратувчи ва унинг таълимотларига бағишланган илҳамий-тежирив асарларининг, мемюарлар ва К. Маркс ҳақидаги хотирлар, илҳамий-оммабол адабиётлар ва кўргазмалар кўпленмаларини нашр этишни белгилаб қўйдилар. Совет олимларининг [академик П. Федосеев раҳбарлигида] «К. Маркснинг таржима ҳўли» деган асари босилиб чиқиди. Бу Совет Иттифоқида К. Маркс асарларининг умумий тиражидан ҳоли ҳақиқатан 182 миң нуска, чет эл мамлакатлари халқларининг тилларида 65 китоб 1 миллион 92 миң нуска қилиб нашр этилди. «Капитал» К. Маркснинг энг муҳим ва асосий асари ҳисобланади. К. Маркс уми яратиб устида қирқ йил меҳнат қилди. 1967 йилнинг сентябрийда «Капиталнинг» биринчи томи [Гамбургда 1000 нуска қилиб] нашр этилганга 100 йил бўлди. «Капитал» тўрт томдан иборат бўлиб ўз ичига «Қўшимча қиммат назариясининг» олади. «Капиталнинг» ҳамма томлари 245 босма бегдан иборат. Россияда «Капиталнинг» биринчи томи немис тилида Г. Лопатин ва Н. Даннелсон томонидан 1872 йилда таржима қилиниб нашр этилган биринчи мамлакат бўлди. Уша вақтда Россияда «Капитал» 3000 нуска қилиб босилган эди. 1907-1909 йилларда марксист олим И. Скворцов-Стеланов бир гуруҳ ёрдмчилари билан биргаликда «Капиталнинг» қолган уч томининг ҳаммасини рус тилига таржима қилди. Бу таржима Маркс ижодийни ҳамма нашрларининг негизи бўлиб қолди. 1872 йилдан 1917 йилгача Россияда «Капитал» ҳаммаси бўлиб 13 марта умумий тиражидан ҳоли ҳақиқатан 182 миң нуска, чет эл мамлакатлари халқларининг тилларида 65 китоб 1 миллион 92 миң нуска қилиб нашр этилди. [Бутуниттифок китоб палатасининг 1968 йил 1 январига берган маълумоти.] Рус тилида «Манифест» 119 китоб 14 миллион 287 миң нуска, СССР даги бошқа халқлар тилида 214 китоб 2 миллион 182 миң нуска, чет эл мамлакатлари халқларининг тилларида 65 китоб 1 миллион 92 миң нуска қилиб нашр этилди.

АТМОСФЕРА МЕТЕОРЛАРИ МАЙДАЛАЙДИ Кўш системасида планеталар ва уларнинг йўдошлари, астероидлар ва кометалар билан бир қаторда кўндал-кўн қаттиқ майда jismlar ва чинара ҳам бор. Улар ер атмосферасидан ўтиб, жуда катта теличилар билан ҳўри, кат қилар онай бизга яқин маълум бўган метеор ҳодисаси—сўчар юздўзани ажуғда келтирилади, «Учар юздўз» ларни таъкид этти олиқларнинг эътиборини тобора кўпроқ жалб қилмоқда. Бу юксик келамлар ва юксик навтарларнинг планеталардан оқиқ фавоид метеор jismlar билан туқинишида буладиган метеор ҳақидаги ҳам кўп даражада боғлиқ.

ВАТАН ПОСБОНЛАРИ

ОЛОВ ХАЛҚАСИДА

Туркистон ҳарбийлари Совет ҳокимияти ўлкада ташинган тоғлиқ дастлаб йиллардаки Коммунистик партияни актив қўллаб-қувватладилар, ҳарбийликнинг озоғлиги ва муштирлиги учун жасурона курашдилар. Улар меҳнатнашларнинг ҳақиқий иш ғалаба қозонишини билар эдилар.

Шундай пайлар бўлдики, Совет Туркистон фронт халқисини ишда қолди. 1917 йил октябрдан тортган 1918 йил кузигача Туркистон ўлкаси ана шундай олов ичда эди.

Ленин ишчилар, қамбағал деҳқонлар, Туркистон жангчилари барча фронтларда мардона жанг қилдилар. Революция доҳийси қизил Туркистон даги аҳолини диққат далада кузатиб борар, эсин тузумнинг ўлимга маҳкум эканлигини меҳнатқилларга, жангчиларга тушутирар эди.

1918 йил энда [15 июль кунин] Туркистон Республикаси Халқ Комиссарлари Советининг раиси Ф. И. Колесов Ленинга кўндалдаги мазмунда телеграмма юборди: «Туркистон Республикаси курашда қолди. Аҳвол калитс. Ҳалокатли ҳолда турибмиз. Улим хавфи экин»

лашган пайта сизнинг овозингизни эшитсак деймиз».

1918 йил 17 июль кунин Владимир Ильич жавоб жўнатди. Унда шундай дейилган эди. «Сизга кўлимиздан келган барча ёрдамни берамиз. Полк жўнатяламиз. Хотиржам бўлишга, Красноводск ва Боку билан домий алоқа боғлаб туришга ҳаракат қилинг».

Ленининг кўрсатмаси билан Самар, Уралдан ёрдам отрядлари келди. Душманга кучли зарба берилди бошлади. Турк фронт 1918 йил 13 сентябрда шундай ахборот жўнатди.

«Отлик армиянинг авангард қисмлари Актюбинск жанубидаги 190 чакирма масофада жойлашган Мугожар станциясида Тошкент группининг қисмлари билан учрашдилар».

«Известия» газетаси бу воқеани шундай баҳолаган эди: «Россияни ўраб олган ҳалқа ана бир еридан, энг кучли жойларидан бирида ўзиди. Турк фронт армияси мақтовга сазовор иш қилди»

Туркистон Қизил Армияси котма-кет ғалабаларга эриша бошлади. Актюбинскдан сўнг Закасний, Семиреченск ва

Ферғона фронтларида ғалабага эришилди. Улка коммунистлари ички масалаларни ҳал қилар, уруш вайрон қилган хўжалигини тизга солар, республиканинг тўб аҳолисини янги ҳаётини тизлашга тезроқ жалб этишга интилар эдилар.

Ана шундай бир пайта Лениннинг ёрдами аниқ сезилиб туради. 1919 йил ноябрь ойининг бошларида Владимир Ильич Туркистон коммунистларига кўндалдаги мазмундаги хат билан мурожаат қилди.

«Уртоқлар! Сизларга Советларимиз ва Мудрофа Советининг раиси сифатида эмас, партия аъзоси сифатида мурожаат қилишга рўзсат этинг...»

Владимир Ильич Туркистон халқлари билан тўғри муносабатларни тиклаш Россия Социалистик Федератив Совет республикаси учун улкан, оламшумул тарихий аҳамиятга эга эканлигини ўқиради. Чиндан ҳам бутун Осн ва жаҳондаги барча мустамлакалар учун, юз миллионлаб одамлар учун Совет ички деҳқон республикасининг маълум шу пайтага ээлиб келган халқларга муносабати амалий аҳамиятга эга эди.

Доҳий бу маселага гост жиддий муносабатда бўлганлигини таъкидлайди. Негаки, Туркистон халқлари билан дўстона муносабатни тиклаш империалистик Россиянинг оғир қолдиқларини йўқотиш деган сўз эди.

Владимир Ильич ўз мактубига амал қилишни яна бир бор сўрайди ва хатга жавоб кутайтиганини айтди.

Бу ҳужжат Туркистон коммунистлари учун ўлкада Совет ҳокимияти тиклашда гост улкан говаий кўрсал бўлиб қолди. Туркистон ҳарбий округининг жангчилари доҳийнинг масалаларига амал қилишга қасамд этдилар. Мана, 4-Туркистон полкида Лениннинг хати ўқилгандан сўнг қабул қилинган резолюция.

«Уртоқ Лениннинг хатини ўқиб ва Шарқ масаласини муҳокама қилиб, биз — туркистонликларимиз ҳаммасига резолюция юқатган улкан вазифани ҳис қилдик. Биз қўшимча бўлиш Туркистон халқларимиз билан дўст бўлишга эришамиз. Туркистонда намунали Совет ҳокимияти ўрнатилган ҳамда интизомли Қизил Армияни вужудга келтиришга ҳаракат қиламиз, бу куч Шарқ халқлари ўртасида революциянинг Шарқдаги қудратли таянчи бўлиб қолади».

Биз бутун кучимиз ва ҳаётимиз билан босиб келаётган душманга — империализмга қарши курашажамиз».

Чиндан ҳам, мана 50 йилдирки, Туркистон округининг шонли жангчилари Ленин партияси билан ёнма-ён турибдилар, халқ ва Ватан иши учун курашда мислсиз ғалабаларни қўлга киритдилар.

МЕҲРИБОН ҚЎЛ

Иқисм контрол техника пункти қонсиди дивигелларнинг овози бир нафас ҳам тинмайдиган. Булар ўзоқ масофага жўнаб кетганга автомобильлардир. Техника бўлимининг жангчилари эса бу ҳаракатни тартибга солиб туришди. Тажрибали автомобилчи старшина Юрий Петрович Скряпников жангчиларга бошчилик қилади. Уни ўз ишнинг устаси сифатидагина эмас, яхши кўмакчи ва устоз сифатида ҳам ҳурмат қиладилар.

Мана, парк ёнига «ЗИЛ» машинаси келди. Автомобилнинг дивигели учди. Иккинчи класс хайдовчиси сержант Владимир Бенгель синадан сакраб тушди ва контрол техника пунктининг бошлиғи ёнига борди.

Ҳаммаси яхшим — сўради старшина.

Машина аниқ ишлапти — дейди Бенгель.

Скряпников билан сержант рейста чиниш олдидан машинани синчилаб кўздан кечирди. Бу сафар ҳам улар тормозин, рулни диққат билан кузатган эдилар. Сафарда машина яхши ишлади.

Шундай бўлиши ҳам керак. Чунки машина сержант Бенгельнинг меҳрибон қўлидан чиқади. У бўлимадаги энг яхши хайдовчилардан. Автомобилнинг ҳар бир деталани яхши билди. Машинадан яхши фойдаланаётганлигини унун қўллаб ёниги тежаб қолди.

Яхшилик ҳам, ёмонлик ҳам жавобсиз қолмайди. Илгор шофёр «Совет Армияси

аълочили» деган значоги билан мукофотланган. Старшина маънаси оғдай шай эканлигини билса ҳам, бари бир қайтадан тешириб кўради.

Контрол техника пунктининг бошлиғи илдамлик билан қалсеини очиб дивигель устига эгилади. Кейин тормозни, рулни, борларнинг маҳкамлигини кузатиб, ҳаммаси жойида.

«Уртоқ сержант, машинани ювиш участкасига олиб ўтавер» — дейди старшина.

Бенгель сафардан қайтган автомобилларни ёш шофёрлар билан биргаликда текшириб чиқди. Солдатлар сержантининг ишчилик дивигел билан кузатилади, ундан ишни пухта қилишни ўргандилар.

Мана, — Владимир Бенгель қўлини артар экан, енгил нафас олди. — Энди сафарга жўнавериш мумкин.

Солдатлар командирининг ҳар бир ҳаракатини кузатиб турар эканлар, сержант қўлидан чиққан машина нима учун чидамли бўлишини яна бир қара тушутидилар. Чиндан ҳам унинг қўли теккан машина ҳеч қачон бузилмайди. Ўлда хайдовчини доғда қўлдирмайди.

Илгор жангчининг овулари катта. У Коммунистик партия аълочилига кандидат бўлмоқчи. У ўз иштининг офицерга айтганида, офицер шундай деди.

Сиз коммунист деган шарафли номи оқлашга қодир эканлигинизни амалда исбот қилингиз».

Л. ФЕДОРОВ.

Тогда ўтказилган машгулотларда комсомол аъзоси младший сержант Анатолий Оршин бошчилигида разведка группаси намуна кўрсатди. Бу суратда Анатолий Оршин билан старший разведкачи ефрейтор Раиль Раҳматулин тасвирланган.

ТИНЧЛИК СОЛДАТИ

Кичинеда Совет кўролли кучларининг 50 йиллиги шарофига ўтказилган республика конкурсига янун ясалди. Энг яхши планат учун эълон қилинган бу конкурсда Молдавиянинг расомларидан Совет жангчиларининг жасорати ва уларнинг тинч ҳаётини тўғрисида ҳимоя қилувчи қирғиға яқин асар тушди.

Биринчи марта планат жанрига қўл урган ёш графикачи Эмиль Килдесуну натта муваффақиятларини қўлга киритди. Унинг «Тинчлик солдати» картинаси биринчи мукофотга сазовор бўлди. Рассом оддий ва ҳаммага тушинарли усулда инсонларнинг темасини хал қила олган: совет жангчиси кўчат ўтказибган ининта инчинтойни қоронғилардан сақлаб турибди».

СУРАТДА: Э. Килдесунунинг «Тинчлик солдати» планатидан репродукция. АПН.

Кун бўйи жанг қизган майдон, ниҳоят жимжит бўлиб қолди. Шитир этган товуш йўқ. Ойнинг соғувчи наури тўшиб турган далада танклар хира қўрилади. Улар кўп эди. Ҳаммаси ҳаракатсиз қотиб қолган. Улар шу ерда, Днепр қирғиғида ҳалок бўлганлар шарафига қўйилган ҳайкалдай жимгина туришпти.

Танклардан бирининг устаси локни очиб эди. Агар бирон бир киши ундан мўрааб қолганида эди...

Танк ичиди бир одам ётарди. Унинг кўзлари юмук, лаблари маҳкам қимтилган. Ленин у ҳаёт эди. Пилатнинг оғзи аниқ ишлаб турарди. У боғинга рўй берган воқеаларни бутун тафсилоти билан эслаб ётарди. У бу фикрлардан воз кечишни истамасди. Ҳаётлар уни жисмоний оғриқдан оз бўлсада халас қилмақда эди. Пилат ҳаёл сурган чоғида ўзига борган сайин яқинлашиб келаётган ўлим нафасини сезмай қоларди. Бу танк командирни комсомол йигит Аркадий Питиримов эди.

Питиримов жангда бошидан оғир яраланди. Пилатнинг бутун организми палаж бўлиб қолди. Дўстлари эса командирни алақачон ўлган деб ўйлар эдилар.

У яралангандан кейин кўп фурсат ўтмасиданоқ ҳушига келди. Аркадий ўша ондаёқ душманлар ўзининг танкини тўпга тутганини тушуниди. Машинани дарҳол лана жойга олиб ўтиш керак эди. Ленин командир фақат ўйлашганига қодир эди. Гапиринга тили айланди.

Шу пайт яна бир снаряд портлади. Тўппа-тўғри танкка келиб тегди. Механик хайдовчи қичқириб юборди. Танк ёниб кетди. Наводичи ва ўқловчи ярадор бўлишди. Улар бир-бирига кўмаклашиб локни очинди-да, танкдан чиқиб кетишди. Питиримов эса шу ҳолда машинада қолаверди. Нафас олиш борган сари оғирлашарди. У яна ҳушини йўқотди. Шу ҳолда қанча эди, ҳеч ким билмади.

...Аркадий секин-секин тўзала бошлади. Тилга кириши учун бир неча ой керак бўлди. Ававал бармоқлари, кейин кўл қимирлай бошлади.

Ленин врач очингани ай тиб қўйолди. Энди танчинининг оғзи бутунлай ишдан чиққан эди.

Қисматчилар Питиримовнинг онасига ўлгиниз ўлди, деб хабар қилишди. Йигит бу ҳақда эшитганда хурсанд бўлди. Майли, онаси шундай деб ўйлай қолсин. Бир кунинидаю, қўлган со-

вийди. Агар бу ҳолда уйга қайтиб борса, онаси умр бўйи кулади.

Дўстлари Островский, Мерсесев ҳақида кўп гапиринди. Питиримов уларнинг ёзуларини диққат билан тинглаб, касалхонадан чиқиб кетадиган кунини кутар эди.

Орадан ўн саккиз ой ўтди. Питиримов онасига хат ёзди. Теода унинг илтимоси билан Тошкентга келди. Узи аввал ҳам шу ердаги заводда ишлар, танкчилар билан юртида ўқиб, лейтенант бўлиб урушга жўнаган эди.

Питиримов қаршисида яна ўша муаммо пайдо бўлди. Нима қилиш керак? Нима, пенсияга яқини керакми. Йўқ, бундай қилолмайди.

Питиримов ўқишга қарор қилди. У ҳар кунни қўлатиб таёғ билан 78-мактабга қатнай бошлади. Битиргач юридик институтга кирди. Институтини имтиёзли диллом билан битирди.

Гоҳо унинг кўрсатилари хайрон қилишарди. Бу одам шунча куч-қудратни қаёқдан олади? Ленин уни яқиндан билган ўртоқлари битиргачнинг характерини тушуниб қолган эдилар. Аркадий танк зирхидан ҳам қабулватроқ чиниб қолди. Унинг таяқи уч марта ёниб кетди. Улим уч марта унинг ёқасидан олди. Аммо йигит ҳар сафар голиб чиқди.

Аркадий ўз ҳаётини меҳнатсиз тасавур қила олмади. Ҳозир у суд экспертизаси илмий-техничринг институтида эксперт бўлиб ишлайди. Аркадий Михайлович Питиримов партия ташкилотининг секретари, толам меҳнатқаш, оташин пропагандист, провинциал партия раҳбари. Шунинг учун ҳам касобдошлари уни севадилар ва ҳурмат қиладилар.

Аркадий Михайлович ўзининг танкчилар билим юртини ҳам унутмайди. Питиримов ўзи ўқиган ротага борганда ёшлар севиниб кетишарди. Совет Иттифоқи Қаҳрамони Вальдемар Шаландин ҳам, бошқа жасур танкчилар ҳам худди шу ротада хизмат қилган эдилар.

СУРАТДА: разведкачилар дала машқларида. Олдинда гаардия комсомол ефрейтор Леонид Рибнин, В. Дубровченко фотолари.

ВОРИСЛАР

Жанг майдон — солдатнинг академияси деган гап бежиз эмас. Қўмондон худди мана шу ерда жангнома янма эканини жангчига осонгина тушунтира олади. Овруғизизда қўллаб тоғлар, кўнликлар бор. Езда исниққа чидаб бўлмайди. Шаронт оғир. Ленин Туркистон ҳарбий округининг жангчилари ҳамма оғирликка чидайдилар. Негаки, уларнинг ота-боболари худди шундай жойларда босмачилар, оқ гвардиячилар ва бошқа интервентларга зарба беришган.

Олдин милтиқ ва «максимка» билан қуролланган Қизил армиячилар кўп синоблардан ўтишган. Ленин «душман» позициясига ҳужумини аёқ эттирувчи икки лаҳзани суратга олган. Ўзгача суратда оддий жангчи, комсомол аъзоси Михаил Головининг хизмат қилган бўлинима жангчилари ҳимоя тўбсини айланиб ўтиб, олдинга тапшаётган тасвирланган. Уларнинг кескин ҳаракати, мулжалга бехато отиши ғалабани таъминлади.

Чандаги суратда эса «рақиб»нинг ҳимоя пунктига зарба бериш аёқ эттирилган. Оддий жангчи пулемётчи Геннадий Обухов (олдинги планда) хизмат қилган бўлинима солдатлари қўлини ўртасидан ўтиб, душманга зарба бермоқда. Солдатлар ҳал қилувчи жангга тайёр турибди.

Ҳа, ёш жангчилар ўз ота-боболарининг низдан бориб, қудратли Совет ҳокимиятининг тинч меҳнатини ҳимоя қилишга тайёрдилар.

қиясига ҳужумини аёқ эттирувчи икки лаҳзани суратга олган. Ўзгача суратда оддий жангчи, комсомол аъзоси Михаил Головининг хизмат қилган бўлинима жангчилари ҳимоя тўбсини айланиб ўтиб, олдинга тапшаётган тасвирланган. Уларнинг кескин ҳаракати, мулжалга бехато отиши ғалабани таъминлади.

Чандаги суратда эса «рақиб»нинг ҳимоя пунктига зарба бериш аёқ эттирилган. Оддий жангчи пулемётчи Геннадий Обухов (олдинги планда) хизмат қилган бўлинима солдатлари қўлини ўртасидан ўтиб, душманга зарба бермоқда. Солдатлар ҳал қилувчи жангга тайёр турибди.

Ҳа, ёш жангчилар ўз ота-боболарининг низдан бориб, қудратли Совет ҳокимиятининг тинч меҳнатини ҳимоя қилишга тайёрдилар.

АМИРЛИКНИНГ ЕМИРЛИШИ

В. И. Ленин номидаги Тошкент ҳарбий билим юрти курсантлари ротасининг курсантлари кўп эди. Бостириб «ирувчилар» шу қадар куч билан илгариллаб кетишдики, уларни ҳоқ зинна тўқатиб қополмади. Қизил жангчилар Бухоро марказидаги амир саройига яқин келганларида, яна қаттиқ қаршиликка учрашдилар. Ленин бу сафар ҳам ғалаба таъминланди.

Жангчилар «Йўқолсин амрилик!» «Йўқолсин элим амир!» деб қичқирадилар.

Ленин амир ўз вақтида қочиб қолмишга улгурган эди. У минг отлик аскардан иборат Афғон отлик армияси деб аталган тўдаси билан қалъанинг шимолий дарвозасидан чиқиб кетган экан. Уша кун — 1920 йил 2 сентябрда Бухоро бизнинг кўлимизга ўтди. М. В. Фрунзе шу ҳақда В. И. Ленинга телеграмма юборди. Унда шундай дейилган эди:

«Кўхна Бухоро қалъаси бугун Қизил Бухоро ва бизнинг қисмларнинг биргаликда ҳужуми билан қўлга олинди. Бухоро элимларининг сўнгги тирговчи йиқилди. Регистон устида социалистик революциянинг Қизил Байроғи голибона ҳиллаб турибди».

Амир ўз атрафидида бир тўда хомиляри билан қочиб кетди».

2 сентябрь тоғ отарида бизнинг саёрларимиз қалъа деворига яқин бориб, уни бир неча ердан портлатдилар. Отлик ва пилево аскарлар қалъа томон ташланмишди. Улар орасида Тошкент ҳарбий

